

3. Lekcija

Što je zajedničko dobro?

Slaganje kroz neslaganje

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i izvođenje lekcije.

Razvijanje kompetencije izravno upućuje na ODGLJP.

Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju.

Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz **metodu**, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja.

Kontrolni popis **materijala** je pomoć u pripremi nastavnog sata.

Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.

Razvijanje kompetencije	Sudjelovanje: vještine pregovaranja. Analiza: raščlanjivanje ciljeva čija je namjera ista.
Cilj učenja	Politika ima dvije dimenzije: rješavanje problema i borbu za moć. Kompromis je cijena koja se plaća da bi se dobila potpora i postigao dogovor.
Zadaci učenika	Učenici dogovaraju odluku.
Materijali i sredstva	A4 trake papira i flomasteri. Trake za demonstraciju „dijjamantne analize“.
Metoda	Igra donošenja odluka; pojedinačno, grupno i na plenarnoj raspravi.
Raspored	1.dio: Učenici definiraju svoje prijedloge. 10 min. 2. dio: učenici pregovaraju za okruglim stolom. 30 min.

Informacije

Nastavna cjelina je model procesa dogovaranja ciljeva definiranih razumijevanjem zajedničkog dobra. U ovoj lekciji, zadatak učenika je težiti tom cilju. Mogu, ali ne trebaju uspjeti. Njihovo nastojanje i iskustvo jednak je važno kao i sam ishod.

Nastavnik i dalje ima ulogu facilitatora. Na primjer, učenicima predstavlja modele pregovaranja, ali ne raspravlja o sadržaju.

Tijekom 1. dijela, posebnu pažnju treba posvetiti učenicima koji se osjećaju isključeni jer nisu pristupili ni jednoj stranci.

Opis lekcije

Početak: nastavnik iznosi pojedinosti programa

Nastavnik upućuje učenike na program (Radni materijal za učenike 3.1) i podsjeća ih na njihov zadatak. U ovoj lekciji, dogovarat će politički program. Koje ciljeve predlažu?

1. dio: Učenici definiraju ciljeve

Učenici odlučuju koje će ciljeve predložiti. Stranke i pojedinci mogu iznositi prijedloge. Čini se da to daje prednost „nesvrstanim“ učenicima; s druge strane, prijedlog neke stranke ima mnogo veću šansu biti izglasan velikim brojem glasova.

Glasnogovornici grupa ili učenici pojedinačno pripremaju kratku promotivnu izjavu.

Učenici bilježe flomasterom na papirnatu traku svoje ciljeve.

2. dio: Učenici pregovaraju za okruglim stolom

Nastavnik insistira na točnom početku. Učenici sjede na stolicama koje stoje složene u krug; to ne odgovara sasvim metafori „okruglog stola“, ali je pospješuje komunikaciju. Stranke koje su formirale koaliciju, sjede jedna pored druge.

Korak 2.1: Učenici iznose svoje prijedloge

Nastavnik otvara okrugli stol i daje riječ glasnogovornicima stranaka i pojedinačnim učenicima. Traži da govore o dogovorima koje su postigli i iznesu prijedlog zajedničke odluke. Stavljuju svoju papirnatu traku na pod.

Korak 2.2: Učenici analiziraju svoje ciljeve i istražuju mogućnosti za kompromis i integraciju

Nakon što su svi imali priliku govoriti, nastavnik facilitira i na osnovu prijedloga koje su učenici iznijeli utvrđuje moguću povezanost i kompromise.

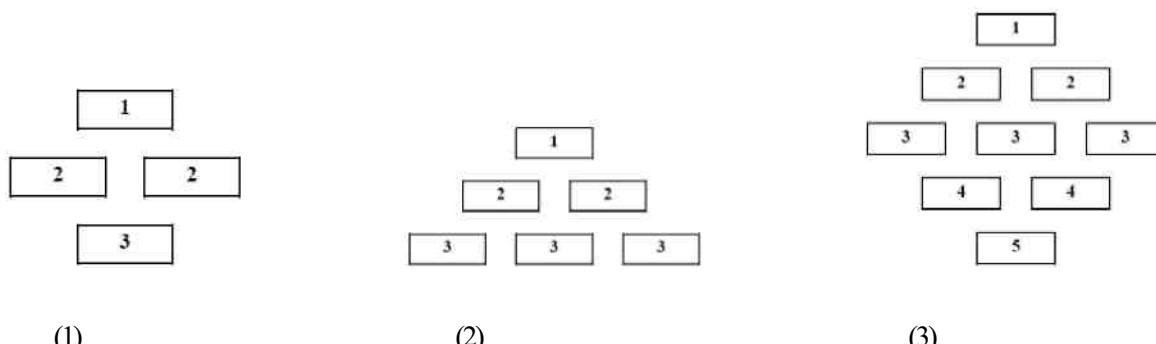
- Spadaju li neki prijedlozi u istu kategoriju? Mogu li se te kartice staviti u isti grozd?
- Koji prijedlozi isključuju jedan drugog? Učenici trebaju pažljivo pogledati prijedloge. Isključuju li se ciljevi međusobno? Ili im je namjera ista, no zahtijevaju veliki početni napor, sredstva ili novac?

Korak 2.3: Nastavnik predlaže model pregovaranja

Nastavnik predlaže model za sastavljanje političkog programa s ciljevima koji se tiču zajedničkog dobra. Papirnatim A4 trakama označenim brojkama kao u nastavku, nastavnik uvodi model 1, pojednostavljenu verziju klasičnog modela „dijamantne analize“ (model br. 3).

U varijanti s četiri cilja, jedan cilj se smatra glavnim prioritetom. Dva cilja su druga po redu, a jedan cilj, koji se smatra manje važnim ili manje hitnim, treći je po redu (ili se sasvim odbacuje – potom

nastavnik uklanja cilj br. 3.

Ovaj zatvoreni model s tri ili četiri cilja traži pregovore budući da se mnogi ciljevi ne mogu dopustiti. S druge strane, manji broj ciljeva se lakše ostvaruje nego plan s kojim su svi zadovoljni, ali ga je mnogo teže ostvariti (dilema između inkruzije (spajanja ciljeva) i učinkovitosti). Nastavnik dodaje trake papira kako bi na taj način model br. 1 prebacio u modele br. 2 i 3.

Nastavnik na kraju naglašava da svi modeli definiraju samo jedan glavni prioritet. Prema tome, daljnja, vrlo radikalna opcija bila bi definirati samo jedan cilj.

1

Korak 2.4: Učenici pregovaraju

Učenici se trebaju dogovoriti oko nekoliko pitanja. Ta pitanja istovremeno otvaraju različite puteve do postizanja dogovora i potpore većine.

- Koji model odabiremo – koliko ciljeva želimo uključiti?
- Kojim ciljevima dajemo prednost?
- Da li bismo se možda svi mogli složiti oko samo jednog cilja?
- Koje ciljeve uključujemo u svoj program? Ciljeve koji se međusobno podupiru ili one koji se međusobno isključuju? (Prva opcija je usmjerena na učinkovitost, a druga na inkruziju).
- Da li program u cjelini djeluje smisleno?

Ovdje je potrebno pažljivo razmišljanje i raspravljanje. Stranke imaju jače uporište u svojim ciljevima, dok drugi možda imaju bolje ideje. Stoga je otvoreno pitanje koji ciljevi će dobiti najveću potporu.

Inkruzija ciljeva koji se međusobno isključuju (npr. zeleno + konzervativno) su tipični za koalicije između stranaka ili su pravilo za sve stranke. Organizirani model ciljeva (koje definira jedna stranka) je podložniji stvaranju konkurenčije i usmjerjen je prema potencijalnom sukobu. Izbor između tih modela je stoga izbor političkih kultura – načini ostvarivanja pluralizma u demokraciji. Nastavnik prati kako se učenici nose s tim problemom i odlučuje da li će se na to osvrnuti u lekciji koja sadrži osrvt na ta pitanja.

Učenici reorganiziraju kartice na podu s ciljem stvaranja svog programskega modela (u obliku dijamanta ili piramide). Ako nekoliko modela uključuje iste ciljeve, duplikati se koriste za uspoređivanje modela.

Kartice se na kraju stavljaju na preklopnik (*flipchart*) kako bismo dobili plakate koje ćemo upotrijebiti u sljedećoj lekciji.

Korak 2.5: Učenici glasuju

Na kraju sastanka, učenici glasuju dizanjem ruku. Ako su se složili oko jednog skupa ciljeva, možemo očekivati jednoglasnost.

Ako su se pojavili različiti modeli, učenici o njima glasuju.

U tom slučaju nastavnik predlaže sljedeći postupak glasovanja za koji se učenici odlučuju (glasovanjem) prije nego što se izglasavaju modeli: ako bilo koji model dobije većinu od preko 50%, smatra se prihvaćenim. U protivnom se glasuje ponovo, ovog puta između dva modela s najvećim brojem glasova. Vodeći računa o suzdržanim glasovima, model s najvećim brojem glasova smatra se prihvaćenim.